

ליהוטים נפלאים פרשת נצבים

"אתם נצבים היום" (כט, ט)

מדרש אגדה, למה נסמכה פרשת אתם נצבים לקללות, לפי ששמעו ישראל מאה קללות חסר שתיים, חוץ ממ"ט שבתורת כהנים הוריקו פניהם ואמרו מי יוכל לעמוד באלה (רש"י) יש להבין ענין של מאה חסר שתיים, ומ"ט קללות, ולמה הוריקו פניהם, ויש לומר, שאם מזהירים משהו שיקבל מכות בלי לכנות את המספר, או שקוראים במספר עגול חמשים או מאה, יש להניח שהמספר אינו מדויק, לשון גוזמה, ואין קץ וגבול להורדה ולוויתור, אבל אם קוראים במספר לא עגול, אז ניכר שהוא מדוקדק וקבוע, ולכן כיון ששמעו מאה חסר שתיים ומ"ט קללות, ראו שזה מספר מדויק, ולכן הוריקו פניהם. (דברי שאול)

אלך, ואעשה כל רעה שבעולם בכל זאת שלום יהיה לי, אבל באמת לא יאבה ד' סלוח לו, ויענישו על העבירות ויתן לו שכר על המצות, כי אין מצוה מכבה עבירה וכן להיפך. (כתב סופר)

"לא יאבה ה' סלוח לו" (כט, יט)

לכאורה איך ייתכן שהקב"ה שהוא רחום וחנון, מוחל וסולח - לא יחפוץ לסלוח לו? אלא הכוונה, לא יאבה הוא עצמו, שהשי"ת יסלח לו, מכיון שלפי דעתו והבנתו אינו זקוק בכלל לסליחתו יתברך, כי אינו מרגיש שחטא ואין לבבו נשבר בקרבו. (דברי שמואל)

"הנסתרות לה אלוקינו" (כט, כח)

פעם שאל הרה"ק רבי נח מלכוביץ זיע"א את אביו הרה"ק רבי מרדכי זיע"א, הלא קיימא לן שישנם ל"ו צדיקים נסתרים שבזכותם קיים העולם, ואם כן כל הצדיקים המפורסמים אינם מכלל ל"ו אלו? השיבו אביו ודאי שלא כולם, אולם יש צדיקים מפורסמים שבסתר הם מל"ו הצדיקים הנסתרים.

"והשבת אל לבבך בכל הגוים אשר הדיחך ה' אלוקיך שמה" (ל, א)

יש הבדל גדול - אמר רבי משה ארליך - בין אדם הזורק חפץ לדוחף חפץ.

הזורק חפץ, הרי שמיד בעת הזריקה יצא החפץ מידו, לא כן הדוחף חפץ ממקום למקום, לא זזה ידו מהחפץ עד אשר יגיע למקומו.

זה מה שנאמר כאן בפסוק: "והשבות אל לבבך בכל הגוים אשר הדיחך ה' אלוקיך שמה", הגוים טועים לחשוב כי הקב"ה "השליך" את בני ישראל מידו, אבל אליבא דאמת לא כן הוא אלא "אשר הדיחך", הקב"ה לא הוציא את בני ישראל מידו כלל אלא רק "דחפם" אל בין הגוים, אולם כאשר ישבו בתשובה שלימה ישיב אותם ה' לארצם בשמחה!

"אם יהיה נדחך בקצה השמים משם יקבצך ה' אלוקיך" (ל, ד)

בשם הבעל שם טוב הק' איתא שאפילו בשעה שאדם מישראל חוטא בכל אופן בקצה ליבו יש ניצוץ קטן של יראת שמים, וזהו אם יהיה נדחך בקצה השמים, אם בקצה מעשיו של האדם יש יראת שמים, משם יקבצך ה' אלוקיך ומשם יקחך, מחשבה זו תציל את האדם ותביאו לידי תשובה. (שיח יעקב יוסף)

"ולא אתכם לבדכם אנכי כורת את הברית הזאת" (כט, יג)

היה סח ומפרש הרה"ק בעל האמרי חיים מוויז'ניץ זי"ע "ולא אתכם לבדכם אנכי כורת את הברית הזאת" בזמן שאתם "לבדכם", איש איש לבדו, אינכם מאוחדים, אינני כורת ברית הברית בינינו רק כשאתם מלוכדים יחדיו, באחוזה ורעות.

"והיה בשמעו את דברי האלה הזאת והתברך בלבבו לאמר שלום יהיה לי כי בשרירות לבי אלך..." (כט, יח)

ויש לפרש דהנה ידוע כי השב בתשובה מאהבה זדונות מתהפכין לו לזכיות, וא"כ יוכל החוטא לומר שיעשה עונות מרובים, כדי שאח"כ כשישוב מדרכו הרעה ויעשה תשובה מאהבה יתוספו לו הזכיות, אמנם זה אינו דאמרו חז"ל האומר אחטא ואשוב אין מספיקין בידו לעשות תשובה.

ובזה י"ל כוונת הכתוב "והיה בשמעו את דברי האלה הזאת והתברך בלבבו לאמר שלום יהיה לי כי בשרירות לבי אלך למען ספות הרוה את הצמאה", דהיינו להוסיף על העונות ואח"כ לעשות תשובה מאהבה ואז יתהפכו לו לזכיות, ואמר הכתוב 'לא יאבה ד' סלוח לו' דאין מספיקין בידו לעשות תשובה והבן. (חתם סופר)

"והתברך בלבבו לאמר שלום יהיה לי כי בשרירות לבי אלך" (כט, יח)

דברים אלו המה מוסר אל האנשים שהם טובים לבריות ורעים לשמים, וכשמזכירים אותם על עבירות שבין אדם למקום אומרים שדי להם במה שיש להם "לב טוב" לרחם על הבריות, וזהו והתברך "בלבבו" היינו בלבבו הטוב יתברך במה שיש לו לב רחמן לכן יאמר אף כי בשרירות לבי

ומל ה' אלוקיך את לבבך ואת לבב זרעך לאהבה את ה'

לעי"נ
הרה"צ פנחס בן ר' בנימין בינוש
רוזנבוים זצוק"ל - כ"ו בניסן

ליקוטים נפלאים פרשת נצבים

"ראה נתתי לפניך היום את החיים ואת הטוב ואת המוות ואת הרע" (ל, טו)

בפסוק שלפנינו וכן בפסוקים הסמוכים רואים אנו שהתורה הדגישה 'היום', וכגון בפסוק שלפנינו 'נתתי לפניך היום', וכן להלן 'אשר אנכי מצוך היום', 'הגדתי לכם היום', 'העידותי בכם היום', ועוד כהנה, ועלינו להבין מה ביקשה התורה להדגיש בכך. בעל הנר למאור, ביאר ע"פ הגמרא (עבודה זרה ה, ב) שלומדים מהפסוק (כט, ג) 'ולא נתן ה' לכם לב לדעת ועיניים לראות ואזנים לשמוע עד היום הזה', שאין אדם עומד על דעת רבו עד ארבעים שנה.

לפיכך הוסיף משה רבינו בכל מקום ואמר 'היום', כיון דרך היום לאחר ארבעים שנה יש לכם לב לדעת ולהבין את כל מה ששמעתם במשך השנים הללו, ע"פ האותות והמופתים אשר ראו.

לפי"ז יש ליישב את קושיית הגמ' (ברכות סג, ב) על הפסוק (כו, ט) 'הסכת ושמע ישראל היום הזה נהיית לעם - וכי אותו היום ניתנה תורה לישראל והלוא אותו יום סוף ארבעים שנה היה'. ע"פ הנ"ל י"ל, שרק היום בחלוף ארבעים שנה, כאשר יש להם לב לדעת ולהבין ולעמוד על דברי רבם, בזה אפוא נהיו לעם.

"ובחרת בחיים למען תחיה אתה וזרעך" (ל, יט)

צריך להבין, כיון שאמר החיים והמוות נתתי לפניך וציוה ובחרת בחיים, א"כ פשוט הוא שאם יבחר בחיים, יחיה הוא וזרעו, מדוע חוזרת התורה ואומרת למען תחיה אתה וזרעך? בפרט צריך להבין, שהרי גם זרעו מצווה ובחרת בחיים למען תחיה, א"כ יזכה לחיים מצד עצמו, מדוע התורה כוללת הבנים עם האב?

ביאר הגאון רבי משה פיינשטיין זצ"ל: התורה מצווה עלינו שנעשה את המצוות בצורה כזו שגם בנינו ירצו לקיימם שכן לפעמים אדם יכול לקיים מצוות כמי שכפאו שד וכמי שהיה מעדיף לחיות בלעדיהם, הילדים רואים היטב התנהגות זו וזה משפיע עליהם, לכן התורה מצווה "ובחרת בחיים", למען תחיה אתה וזרעך משום שכאשר הילדים יראו שאתה מקיים תורה ומצוות כמו שזוכה בהם לחיים, זה יגרום שגם להם תהיה שמחה במצוות וזה ישפיע על כל רוחניותם.

בזה הסביר איך יתכן שהיו יהודים שמסרו נפשם בבואם לאמריקה על שמירת השבת ולא זכו שבניהם יישארו נאמנים לה' ולתורתו. והסביר שאכן מסרו נפש אך ביום השישי כשבאו מהעבודה וסיפרו שאיבדו את עבודתם בגלל שמירת שבת אמרו זאת בעצב מתוך אנחה ולא אמרו זאת בשמחה שזכו ב"ה לעמוד בניסיון ולעבוד את השי"ת ועצב זה שניכר היה על פניהם נתן לבניהם את הרגשה שהם אינם יכולים לעשות את הדבר הקשה הזה, רק אביהם ביכולתו היה לעמוד בדבר קשה זה, אילו עשו זאת מתוך שמחה והיו בניהם רואים זאת שזכו לשמור השבת והכל כאין וכאפס שזכו לשמור שבת ממילא היה להם חשק ורצון להמשיך ולחיות בצורה זו. (לתתך עליון)

א לוס שבת

אלוקיך בכלל לבבך ובכל נפשך למען חייד" (ל, יו)

מפרש האור החיים הקדוש, שהמילים 'למען חייד' מתייחסים לחיים בעולם הזה, שאין לאדם שום טעם ותכלית אמיתית בחיים בלי קיום המצוות ודביקות בה' יתברך, ואם אינו מקיים מצוות ולומד תורה, אז הוא לא נקרא חי, כי הרשעים בחייהם קרויים מתים.

לכן בעשרת ימי תשובה מוסיפים ומבקשים בתפילה 'זכרנו לחיים מלך חפץ בחיים וכתבנו בספר החיים למענך אלוקים חיים', כי אנו מבקשים על חיים רוחניים שהקדוש ברוך הוא יהיה חפץ בחיים כאלו, ונחיה במצוות ומעשים טובים, בשביל לעשות נחת רוח לקדוש ברוך הוא.

"לא בשמים הוא לאמר מי יעלה לנו השמימה" (ל, יב)

נראה שנרמז בזה דין שחידש ה'כסף משנה': הנה מסופר בגמ' (ב"מ פו.) שנפלה מחלוקת בפמליא של מעלה במקרה של ספק קדמה בהרת לשיער לבן, ספק קדם שיער לבן לבהרת, כל פמליא של מעלה פסקו 'טמא', והקב"ה פסק 'טהור!' והסכימו שרבה בר נחמני יפסוק ביניהם, והוא פסק 'טהור', ובאותה רגע יצאה נשמתו בטהרה.

ולמרות פסק זה, הרמב"ם (פ"ב מהל' טומאת צרעת ה"ט) פסק שבמקרה זה הדין הוא 'טמא!' ועל אתר תמה ה'כסף משנה' כיצד פסק הרמב"ם כנגד פסקו של הקב"ה? - ותירץ, משום "לא בשמים היא!" ועדיין קשה, הלא רבה בר נחמני, שהיה בארץ, פסק 'טהור?' - על כך תירץ: "כיון דבשעת יציאת נשמה הוא דאמר הכי, הוי 'לא בשמים היא!'"

זה שרמז הכתוב: הדין ש"לא בשמים היא" הוא גם ב"לאמר מי יעלה לנו השמימה" - גם כאשר פסק ההלכה נאמר ע"י אדם שעולה השמימה... (שם אפרים)

"בפיך ובלבבך לעשותו" (ל, יד)

מעשה והגיע חסיד אחד אל הרה"ק רבי משה מקוברין זיע"א ותינה בפניו את צערו: חברי ואני, יש לנו בתי מסחר באותו הרחוב ממש, זה מול זה, ושנינו מחזיקים באותה הסחורה, והנה חנותו של השני עמוסה בקונים מבוקר ועד ערב, ואילו אל חנותי כמעט ולא נכנס איש ופרנסתי בדוחק ובדלי דלות. ענה הרבי: סגולה טובה אתן לך, ואם כדברי תעשה, יתפחו בפניך שערי הפרנסה, בכל פעם כאשר אתה רואה קונה נכנס לחנותו של חברך, תן תודה לה' ותאמר בלב שלום: "ברוך אתה הן ומפרנס לכל המשפיע פרנסה בריווח לפלוני בן פלוני, חברי וידידי". וכיצד אוכל לעשות כן, אמר החסיד והרי עיני רואות וכולות? אמר הרבי: תחילה הרגל את עצמך לומר כן בפיך, וסופו של הלב שיצטרף אחר כך אל הדיבור, כמו שנאמר בפסוק "בפיך" בתחילה, ואחר כך "ובלבבך", והעיקר קודם כל "לעשותו".

סיפורים נפלאים פרשת נצבים

"אתם נצבים היום" (כט, ט)

לפי ששמעו ישראל מאה קללות חסר שתיים חוץ ממ"ש שבתורת כהנים, הוריקו פניהם ואמרו: מי יוכל לעמוד באלו? התחיל משה לפייסם: 'אתם נצבים היום'... (רש"י)
משה רבינו מתכוון להוכיח את כלל ישראל, ובמקום להוכיחם הוא מפייסם?

אומר על כך רבי אליהו לופיאן זצ"ל בשם רבותיו: באמת הקב"ה הוא טוב ומטיב, אב הרחמן. ואם כן מדוע צריכים קללות רבות כל כך, וכי לא די בקללות מועטות? התשובה לכך: היא הנותנת, כיון שהקב"ה מלא רחמים, "אהבת עולם בית ישראל עמך אהבת", לכן נתן לישראל קללות רבות כל כך, כדי שמחמת הפחד עצמו מפני הקללות, הם ימנעו מעשיית חטאים, שהם חמורים שבעתיים מכל הקללות.

נמצא אפוא כי התוכחה נאמרה להם כדי שלא יזדקקו לתוכחה. כאשר ראה משה רבינו כי פניהם הוריקו, הרי שהתוכחה הגיעה לתכליתה, ואם כך - שוב אין צורך בתוכחה.

המגיד מדובנא זצ"ל אומר כאן משל מאיר עיניים, וכך הוא אומר: לעשיר גדול היה בן חולה במחלת מעיים. הביאו פרופסור מומחה שבדק את הילד ואמר כי הדרך היחידה לרפא אותו, היא לגרום לו להקיא עשר פעמים. אך איך גורמים לילד להקיא? אמר הפרופסור: "אתן לו תרופות שייגרמו לו להקיא". אמר המלך לרופא: "ברצוני להסביר לך במי המדובר. הילד הזה הוא בן מלך, מפונק ביותר, אוכל רק מאכלים מעודנים, ובוודאי יתקשה לקחת תרופות, לכן אני מבקש להמעיט ככל האפשר בתרופות שתתן לו". הרופא הרגיע את המלך ואמר כי אין לו מה לדאוג והוא כבר יידע כיצד לטפל בילד.

הוציא הרופא 'בלאנק' והחל לכתוב את רשימת התרופות שצריך לקנות. הרופא רושם ורושם והאב, המלך, מסתכל בדאגה ב'רצפט' שנראה כמו מגילה שלמה. אבל זה מה שהרופא דורש. שלחו שליח לבית מרקחת והוא חזר עם חבילת תרופות ענקית.

חושב המלך לעצמו: אוי, רחמנא ליצלן, הילד עלול למות רק מהתרופות. אבל הרופא עומד על שלו: אין דרך אחרת לרפא את הילד. הוא מוציא את כולם החוצה, נשאר בחדר עם הילד, סוגר את הדלתות והחלונות, מתיישב ליד שולחן קטן ומתחיל לכתוש את התרופות. בחדר מתפשט ריח רע של תרופות והילד מתחיל להקיא. הרופא ממשיך לכתוש עוד ועוד תרופות, וככל שהוא כותש יותר, כך הילד מקיא שוב ושוב. כאשר הרופא מסיים לכתוש את כל התרופות, הילד כבר הקיא עשר פעמים.

קרא הרופא לאבא ואמר לו: "בנך יצא מכלל סכנה, והוא בדרך להבריא". שאל אותו המלך: "האם בלע בני את כל התרופות שקנינו?" "לא ולא!" השיב הרופא. "בנך לא לקח אפילו לא תרופה אחת, אך הייתי צריך חבילה גדולה כל כך של תרופות, כדי שהילד יקיא רק מהריח שלהן, ולא יזדקק לקחת תרופות כלל"...

כך אומר הקב"ה לכלל ישראל: אין רצוני להביא עליכם אפילו קללה אחת,

אלא שאם תשמעו קללות כה רבות, הרי די לי בפחד שלכם לבד, כדי שהוא ימנע אתכם מהחטא, ולא יהיה צורך להביא עליכם אפילו חצי קללה. אם כן ברגע שראה משה רבינו ש'הוריקו פניהם', התוכחה הגיעה לתכליתה. (יחי ראובן)

"הנסתרות לה' אלוקינו" (כט, כח)

אל ה"נודע ביהודה", הגיע אדם אחד שהציג את עצמו כבקי בקבלה ובקש הסכמה לחיבורו בתורת הסוד. בקש ממנו הרב להתארח אצלו בשבת, וכשבא לבית הכנסת רמז בחשאי לגבאי לכבד את האורח לשמש כשליח צבור. במהלך התפילה נכשל בלשונו כמה פעמים, ויהי לקלס. אחר התפלה אמר לו ה"נודע ביהודה": "הלא נאמר 'הנסתרות לה' אלוקינו והנגלות לנו ולבנינו', ומכיוון שאני אין לי עסק בנסתרות, בדקתי אותך כדברי רבי חנינא בן דוסא, 'אם שגורה תפלתו בפיו יודע אני שהוא מקובל, ואם לאו, יודע אני שהוא מטורף'..."

"ואתה תשוב ושמעת בקול ה'" (ל, ח)

אחת הדרכים המובילות באופן ישיר אל התשובה, היא ההליכה בדרכי הענווה. אדם שאינו מתגאה ואינו מתפאר על אחרים, שערי התשובה פתוחים בפניו. וכבר המליצו ואמרו על כך, שהמילה 'אלול', מכילה את המילים 'לא' ו'לו', ללמדנו שאם תהיה 'לא', כלומר שלא תאחז מעצמך יותר מדי, אזי תהיה שייך 'לו', להשי"ת. וכמה שתהיה יותר 'לא', תהיה יותר שייך 'לו'.

הענווה מביאה את האדם למציאת חן בעיני אלוקים ואדם. ר' אברהם יעקב בולימובסקי ז"ל, היה נוהג לספר פעמים רבות מעשה שהיה בימיו של רבי בונים מפשיסחא, והדברים הותירו רושם רב. וכך סיפר: בפשיסחא גר יהודי שהתפרסם כחייט מוכשר, וכמי שמוציא בגדים נאים מתחת ידיו. רבים מאנשי הקהילה היהודית וגם בכירי האצולה מביני הגויים הזמינו אצלו חליפות, והכל שיבחו את מעשי ידיו של החייט היהודי.

יום אחד חזר הפריץ מביקור ממושך במדינות זרות, והביא משם בד יקר ערך, ועז היה חפצו לתפור מנד זה חליפה יוקרתית, בה יופיע רק באירועים חגיגיים. יועציו אמרו לו שכדאי להזמין אליו את החייט היהודי, שאין כמוהו בכל האזור מי שיידע להפיק את המירב והמיטב מהבד היקר. שמע האציל לעצתם, והזמין את היהודי לארמונו, הראה לו את הבד המיוחד, וביקשו שיתפור ממנו חליפת אצולה יוקרתית.

היהודי שב לביתו שבפשיסחא וכולו קורן מאושר, על הזכות שנפלה בחלקו לתפור חליפה לפריץ בעצמו ובכבודו. הוא לא היה מסוגל להתאפק, וסיפר זאת לכל מי שבא עמו במגע, ברחוב ובבית הכנסת.

מי שנכנס לחדר העבודה שלו בשבועות שבהם היה עסוק במלאכת התפירה, שמע ממנו אודות ההזמנה המיוחדת של הפריץ. והחייט

לעי"נ

הרה"צ פנחס בן ר' בנימין בינוש
רוזנבוים זצוק"ל - כ"ו בניסן

סיפורים נפלאים פרשת נצבים

שפלה, והתנהגות בענווה, ובצורה זו תפרת לו את החליפה. הרי שהקב"ה נתן את חינוך בעיניו, והסוף היה טוב. וזו גם הדרך לתשובה... (עלינו לשבח)

"מצאוני הרעות האלה" (לא, יז)

בחשכת הגלות סובלים היהודים מצרות וגזרות הנתכות עליהם חדשות לבקרים, והרעות הרבות מכבידות עליהן את עלן. בעניין זה מופיע בהגדה של פסח "מעשה רב" הסיפור הבא: אל רבי מאיר שמחה מדוינסק, בעל ה"אור שמח", הגיע אורח, ובדרכם לבית הכנסת חלפו על פני חזיתו של בית מפואר.

"של מי הבית הזה?", התעניין האורח.
"כאן גר עורך דין", השיב הרב.

תהה האורח: "איך יתכן שעורך דין גר בחווילה כה מפוארת, ואילו הרב גר בדירה פשוטה ודלה?"

"מדוע אינך מבין?" - השיבו ה"אור שמח" - "הוא מתפרנס מצרות של יהודים, וכאילו יש הרבה, אני מתפרנס משמחות של יהודים, וכמה כאילו יש?...?" (לאור הנר)

"כי ידעתי את יצרו" (לא, כא)

אחת מן הדרכים אשר באמצעותם מנסה היצר לתעתע בבני אדם ולמנוע מהם לקיים מצוות היא על ידי הצעה לקיום מצוה אחרת בדיוק בזמן שהם עומדים לקיים מצוה אחרת.

רבי שלמה מדרומסק זצ"ל הסביר כי יש להזהר מאד שלא לשמוע לו, משום שכוונתו האמיתית של היצר היא למנוע מן האדם גם את המצוה הזאת וגם את האחרת, לכן צריך כל אחד לסיים את המצוה שבה הוא התחיל.

רגיל היה לספר בעניין זה את המעשה הבא: שנה אחת הפקיעו סוחרים האתרוגים את שערי המחירים, ולגבאי בית הכנסת לא הייתה אפשרות לשלם עבור אתרוג לצבור. החג התקרב ואתרוג אין.

בלית ברירה החליטו הגבאים על אסיפת בעלי בתים, על מנת לדרוש מהעשירים שבהם לתרום לטובת קניית האתרוג. הם הציגו את בקשתם, ובתגובה לכך קם אחד מן העשירים ואמר: "לפי דעתי, במחירים כאלו אין צריך לקנות אתרוג עבור הציבור. פתגם עממי אומר: מה עושה קהל בלי אתרוג? לא מברך, גם אנו נסתפק, אפוא, ללא אתרוג.

האם לא ראוי יותר להוציא את הסכום הזה לצורך השאת יתומה פלונית, אשר כבר במשך שנים ארוכות יושבת בביתה ושערותיה כבר החלו להלבין?!..."

ראו נא נהג רבי שלמה לסיים - כבר שנים ארוכות שהיתומה הרווקה יושבת בביתה, ומעולם לא הציע אותו עשיר כי הקהילה תשיא אותה... רק כעת, כאשר החלו לדבר על מצות אתרוג, הוא 'נזכר' במצוה ההיא ובא בטענה כי מצות הכנסת כלה עולה על זו של האתרוג...

ומן הפרט הזה אתה למד על הכלל כולו... (לאור הנר)

אכן השקיע במלאכה זו את כל מרצו וכישוריו, ותפר לפריץ חליפה מהודרת ומיוחדת במינה.

ויהי כאשר סיים את המלאכה, ארז את החליפה בצורה מהודרת, ויצא לארמון הפריץ, ושוב - כשכולו קורן מאושר, והפעם בגלל הכסף הרב שיכנס לכיסו. הוא מתדפק על שערי הארמון, ומוזמן להיכנס אחר כבוד ללשכתו של הפריץ, ובתנוחה של גאוה מוציא את החליפה מתוך האריזה.

אך הנה שוד ושבר; הפריץ מתבונן בחליפה, ופניו מצביעות על אי שביעות רצון מוחלטת מהיצירה של החייט היהודי. עיניו יוצאות מחוריהן מרוב כעס, עד שהוא נשמע צועק:

'תבטייש לך, זו החליפה שתפרת לי מהבד היקר שהפקדת בידך?! האם זו נקראת בעיניך יצירה מלכותית?! הרי אין בחליפה זו מאומה מן היופי, מן החן וההדר, שציפיתי לראות בה! ועכשיו עוד הרסת לי את הבד, ותצטרך לשלם לי את מחירו המלא! היהודי לא ידע את נפשו מרוב תדהמה, ולא ידע מה דופי מצא הפריץ בחליפה זו. הוא רצה לשאול את הפריץ על איזה פגם הוא מדבר, אבל זה השליך את החליפה מידי מרוב כעס, עד שהיהודי נאלץ לעזוב את הארמון בבושת פנים, והחליפה בידו... עם שובו לביתו, נכנס החייט למרה שחורה, ושכב במיטתו ללא נוע. הדיכאון העמוק פגע בו בהעלותו על לוח לבבו את הבושה שתהיה לו עתה מכל אלה שסיפר להם על 'התפירה המלכותית'. מה יענה עכשיו לכל מכריו וקרוביו שיבקשו לדעת מה עלה בגורל החליפה?

אבל, כאשר הפרנסה הציקה לו, קם היהודי והחליט לשאול בעצת הרבי מפשיסחא, ולהיוועץ בו ובפקחותו הנודעת. אולי הוא ידע את דבר הפגם שמצא הפריץ בחליפה!

הרבי שומע את הדברים, מליט את ראשו בכפות ידיו כמי ששוקע במחשבה עמוקה, ולאחר כמה דקות הוא אומר לחייט: בוא ואיעצך, קח את החליפה שהפריץ החזירה לך, פרום אותה לחלוטין, ותפור חליפה חדשה מאותו בד, ובדיוק באותה גזרה שתפרת את הראשונה, ותביא אותה שוב לידי הפריץ.

החייט הביט ברבי ולא יכול היה להאמין שהוא שומע את הדברים יוצאים מפיו. הוא כבר היה בטוח שגם הרבי שוחק למשבתו... אבל הרבי חזר על דבריו בשנית. 'לך ועשה כדבריי ותראה שלא תפסיד', אמר. בלית ברירה חזר החייט לביתו, ועשה כדבריו של הרבי, ובתוך ימים אחדים הביא את החליפה 'המחודשת' לארמונו של הפריץ.

וראה זה פלא, כדבריו של הרבי כן היה. הפריץ התלהב עד מאוד מהחליפה, ולא גמר לשבח את החייט היהודי על כישוריו המיוחדים. ואף קרא לאשתו ולבניו ביתו שיראו את החליפה ברוב הדרה. 'בדיוק לחליפה כזו ציפיתי', אמר בהתפעלות, ושילם לו על כך בטבין ובתקילין.

עכשיו חזר החייט אל בית מדרשו של הרבי, ושאלו לאמר, ילמדנו רבינו מה שונה החליפה הראשונה מן השנייה?

השיב לו הרבי: הפסוק אומר 'ולענווים יתן חן', לכן בחליפה הראשונה שתפרת, והתגאית בה בפני כל חבריך ומכריך, והוצאת את העיניים לכולם, לא מצאת חן בעיני הפריץ, וממילא גם חליפתך לא מצאה חן בעיניו, והוא סילק אותך בבושת פנים. ברם, כאשר נפשך הייתה

א לוס שבת

ראש השנה תשע"ט

תפוח בדבש

ידוע שהדבש הוא דבר מתוק, אבל אם יש חור בשיניים זה כואב מאוד, ולכן צריכים לסתום את כל החורים שיש ברוחניות שיהיה באמת כדבש, ולא יהיו כאבים.

ובשם המגיד רבי שלמה לוינשטיין: דבורה מייצרת חצי כפית דבש במשך כל ימי חייה, א"כ לפי זה באים ולוקחים את התפוח הדומה לכלל ישראל וטובלים בדבש, ומבקשים תסתכל על הדבש, מעמל של כמה שנים יוצא רק חצי כפית, אבל יוצא דבש, לפחות מה שאנו נעמול במשך השנה יהיה רק דבש.

טעם נפלא מדוע מטבילים את התפוח בדבש שמעתי מהמשפיע הנודע הגה"צ רבי אהרן טויסיג שליט"א: דהנה אנו יודעים שטבעו של התפוח, שאחרי זמן שמקלפים את קליפתו, מתחיל צבעו להשחיר. אך יש עצה אחת איך בכל זאת לשמור על מראהו: למרוח דבש על הפרי, והדבש בכח סגולתו הטבעי שומר ומגן על מראהו.

ולכן אנו לוקחים בליל ראש השנה דווקא "תפוח בדבש", כי אנו אומרים להקב"ה: הרי עם ישראל שנמשל לתפוח ("תפוח בעצי היער" (שיר השירים ב, ג) למה נמשלו ישראל לתפוח, לומר לך מה תפוח זה, פרוי קודם לעליו, אף ישראל הקדימו נעשה לנשמע, בו בזמן שאומות העולם סרבו לקבל את התורה) עבר ועובר כל כך הרבה צרות ויסורים, ולפעמים מרוב צרות, בלבולים ודחקות, אנחנו עושים מעשים נגד רצונך, ובכך אנו משחירים את פנינו לבלתי הכר בעבירות ומעשים לא טובים, אך ריבונו של עולם! תמרח ותציף אותנו בדבש ואך טוב וחסד תרדפינו, ותראה איך פתאום אנו שומרים על מראנו, ומתחילים להכיר במתיקות של הטוב שנתת לנו, ואנו משתדלים להיות כמה שיותר ויותר טובים אליך!

על כן תזכנו בשנה טובה ומתוקה!... (הרב יוסף ברגר)

"אבינו מלכנו הרם קרן ישראל עמך"

אמר המגיד מקוונ'נין: "לא הגלה הקב"ה את ישראל אלא כדי שיתווספו עליהם גרים" (פסחים פז).

א"כ הקב"ה מצפה לקבל ריבית מהגלות. בינתים הצרות כ"כ גדולות, שלא רק שאין גרים מתווספים, אלא שהיהודים פוחתים והולכים.

וע"כ אנו מבקשים "הרם קרן ישראל עמך" - השתדל מהר להציל לפחות את הקרן, כי רווח וריבית בין כך לא יצא לך מזה.

"המלך הקדוש"

נשאלת השאלה: "קדוש אתה ונורא שמך ואין אלוה-ה מבלעדיך - ככתוב - ויגבה ה' צבאות במשפט והא-ל הקדוש נקדש בצדקה". מה הקשר? איזו מין

ראיה זו?

התירוץ יובן על פי משל: אם ניכנס לאולם ונראה אדם יושב על כיסא מפואר וגבוה, ולפניו כורע אדם ובוכה

רגיל אחד מגדולי מירושלים לספר, על אחד שהיה מעלה קושיא זו באוזניו תמיד, מדוע צריך להתפלל שיברך השי"ת 'את השנה הזאת' בערב ראש השנה כאשר כבר תמה השנה, שנה אחת אחר שהתפלל תפילת מנחה קיבל הודעה מעבר לים שכל עסקיו המסועפים שבארה"ב ירדו לטמיון ברגע כמימרא, ומאז הבין היטב כמה צריך להתפלל אף על אותן שעות ספורות שלא יארע לו שום תקלה וצרה ח"ו. (באר הפרשה)

במדרש פליאה נאמר: "שאלו מלאכי השרת לפני הקב"ה, אימתי ראש השנה ואימתי יום הכיפורים? אמר להם הקב"ה, אני ואתם נרד למטה".

מבאר בספר "יהודה יעלה" כך: ישנם 2 הלכות:

א. "לא אד"ו ראש" = ר"ה לא יכול לחול בימים א', ד' ו'.

ב. "כשיש דין למטה אין דין למעלה". כלומר, בימים שני וחמישי שבת הדין יושבים, אין דנים למעלה, בשמים.

לפי זה שאלו מלאכי השרת, מתי יכול לחול ראש השנה?

הרי בימים אד"ו לא יכול ראש השנה לחול, כי לא אד"ו ראש.

בשני וחמישי גם לא יכול ראש השנה לחול, כי בתי הדין יושבים למטה, ואין דין למעלה.

ביום ג' גם לא, כי אז יחול יום כיפור ביום חמישי וזה לא יתכן כי אז יושב ב"ד של מטה.

בשבת גם לא יכול לחול ר"ה כי אז יחול יום כיפור ביום שני שזה יום של ב"ד של מטה.

השיב להם ה', נרד לדון למטה ואז יוכלו ר"ה וי"כ לחול בימים ב', ה' ולא יהיה קשה שכשיש דין למטה אין דין למעלה, כי אנו נדון אותם למטה.

מסופר על החזון איש זי"ע שישב פעם בעת לימודו, והיה זבוב מסתובב ומטרידו. אחד מתלמידיו שישב שם, ניסה לסלקו, אבל ללא הצלחה, אמר לו החזון איש: מדוע אתה מנסה לסלקו, האם אינך מבין שזה זבוב של ראש השנה! כבר בראש השנה שעבר נפסק שיבוא הזבוב לכאן, אז מה לך לסלקו?...

"שירבו זכויותינו"

איזו בקשה היא זו? אם רוצים אנו שירבו זכויותינו, עלינו לקיים עוד מצוות ועוד מעשים טובים!

משיב הגרא"ז מרגליות, הכוונה היא שמבקשים אנו שנוזה לעשות תשובה מאהבה, שעליה אמרו חז"ל "זדונות נעשות לו כזכויות", וכך ירבו זכויותינו.

כך גם הוא מבאר את בקשתנו - "אבינו מלכנו כתבנו בספר זכויות".

גם כאן קשה: אם אין בידינו זכויות, איך יכתבנו הקב"ה בספר זכויות? ואם יש בידינו זכויות, אז הבקשה מיותרת?

התשובה: הבקשה היא שנוזה לעשות תשובה מאהבה ואז יכתבו גם עוונותינו בספר זכויות.

לעי"נ

הרה"צ פנחס בן ר' בנימין בינוש
רוזנבוים זצוק"ל - כ"ו בניסן

ראש השנה תשע"ט

זה? כך גם הנמשל לגבינו: ה' נתן לנו פיקדון - נשמה גבוהה. האם נוכל לומר שהשתמשנו בה כראוי? האם ניצלנו את הטובה שהעניק לנו הקב"ה? בדרך צחות ניתן לומר: שזוהי כוונת הפסוק "מי יעלה בהר ה'" - מיהו הראוי לעלות בהר ה'? "אשר לא נשא לשווא נפשי" - אדם שלא נשא את נפשו לשווא אלא השתמש בה כראוי.

כשהיה מגיע האדמו"ר מוויז'ניץ למילים: "ולא נשבע למרמה" היה בוכה. לתמיהת חסידיו הסביר: כשאדם נולד משביעים אותו תהי צדיק ואל תהי רשע. מי יכול להעיד שהוא לא נשבע למרמה...

"וידע כל פעול כי אתה פעלתו"

פעם בליל ראש השנה המגיד הקדוש ממעזריטש זיע"א סיים כבר את תפילתו, וגם התלמידים סיימו, מלבד הרה"ק "בעל התניא" זיע"א שעדיין עמד בתפילתו. חכה לו המגיד הקדוש ולא ערך את השולחן. הואיל ו"בעל התניא" היה צעיר תלמידיו של המגיד, עלתה במחשבתם של תלמידים קפידת מה עליו על שרבים צריך לחכות לו. הרגיש המגיד במחשבתם זו ואמר להם: "זלמנו" (בעל התניא) כשהוא אומר "וידע כל פעול כי אתה פעלתו" איננו זו מהסטנדר אשר עליו התפלל, עד אשר גם הסטנדר מרגיש "כי אתה פעלתו".

"וחיל ורעדה יאחזון"

בבית מדרשו של הרה"ק רבי שלום מבעלזא עמדו בראש השנה שני אברכים ודברו ביניהם, ושלח הרה"ק את בנו שילך לשמוע מה שהם משוחחים, והלך הבן ועמד מאחוריהם ושמע שהם מסיחים זה לזה צורת נפשם האיך יוכלו לעמוד לפני המלך להתפלל ביום קדוש כזה כשהם מלוכלכים בעוונות וחטאים ומכף רגל עד ראש אין בהם מתום. וחזר וסיפר זאת לאביו הק'. ואמר הרה"ק, הנה שני אברכים אלו ביטלו את הקיטרוג הגדול, שטענו המקטריגים וכי מה גדלה מעלתם של בני ישראל, אם משום שהם נותנים צדקה הרי גם הגויים נותנים צדקה לעניים, וכן שאר עניינים טובים שישראל עושים, הלא גם הגויים עושים כך. והנה נכנס המלאך מיכאל ובידו לבבות נשברים 'צובראכענע' אידישע הערצער'. ובוזה רבו זכויותיהם של ישראל, כי הס"מ לא יכל להביא כזאת מאומות העולם, כי אינו בנמצא אצלם כלל. (מאמר מרדכי)

"ותשובה ותפילה וצדקה מעבירין את רוע

הגזירה"

מעשה נורא אירע בישיבה דגייטסענד לפני כשלושים שנה, באותה שנה נלב"ע ל"ע בחור צעיר מבני המקום, מכיוון שכן הרי ב'נתנה תוקף' בימים הנוראים לאחמ"כ הייתה התעוררות עצומה בקרב תלמידי הישיבה, ובהגיעם לתיבות ותשובה ותפילה וצדקה מעבירין את רוע הגזירה נעו אמות הסיפים לגודל הזעקות וקולי הקולות שנשמעו בהיכל, אף ה'בעל

והאיש אומר לו: "קבל 12 שנה בכלא ועבודות פרך. המסכן ש'לא ידע את נפשו מצער' לשמע גזר הדין החל מתחנן אליו... ואותו האיש ממרום הכיסא 'מבין לליבו' ואומר לנידון: "אין מה לעשות, זה המינימום שאני יכול לתת לך..." - נבין מיד שהאיש היושב בכיסא במעמד של שופט. אבל אם לאחר בכיותיו של הנידון יאמר זה שיושב על הכסא: "הפעם אני מצדיק אותך ומוותר לך..." - אזי נבין מיד שמדובר במלך. וזהו ההבדל ביניהם: לשופט אסור למחול, הוא מחויב לחוקים של המדינה. אבל מלך יכול למחול שכן את החוקים הוא למעשה זה שקובע... והנמשל הוא התשובה לשאלתנו: "והאל-הקדוש נקדש בצדקה". שה' הוא יכול לסלוח ולהצדיק עלינו את הדין, היא ההוכחה שאין אלו-ה מבלעדיך ושאתה מעל כולם, שהרי אתה הוא "המלך הקדוש".

"מלוך על כל העולם כולו"

בראש השנה יהודי נדרש להמליך את הקב"ה, להבין שהוא עבד של הקב"ה ולומר ולבקש: "מלוך על כל העולם כולו בכבודך". סיפור נפלא על הדרך שבחר האדמו"ר מגור להסביר זאת לחסידיו: ה"שפת אמת" אסף את חסידיו בערב ר"ח אלול, וביקשם למחר בזמן אמירת ההלל לכוון ב"אנא ה'". שכן אם יצעקו ויתחננו לה' במילים אלו- כל מה שיבקשו יענה מיד. כשיצא מבית המדרש החל ויכוח בין החסידים: לאיזה "אנא ה'" התכוון הרבי? חלק אמרו: "אנא ה' הושיעה נא", שהרי לישועה כולנו זקוקים. ואילו חלק אמרו: "אנא ה' הצליחה נא", שבהצלחה הכל תלוי. הוחלט שמחר יצעקו ויכוונו בשניהם, וכך היה. בסעודת ר"ח החל האדמו"ר לבכות, ואמר: בקשתי מכם לצעוק ב"אנא ה'"... יכולתם להרוויח מה שתמצו ואתם אבדתם זאת במחי יד... העז אחד החסידים והתריס כנגד רבו: "וכי לא זעקנו? אולי לא כיוונו מספיק, אבל זעקנו בשניהם - גם בהושיעה נא וגם בהצליחה נא"? קם הרבי דפק על השולחן וצעק: התכוונתי שתמליכו את ה' עליכם ותצעקו ב"אנא ה' כי אני עבדך"...

עיקר העבודה בראש השנה זה להמליך את ה', ומלך יכול לתת לנו הכל - כל מה שנבקש...

"מי יעלה בהר ה'... אשר לא נשא לשווא נפשי"

מלמדים אותנו חז"ל: ה' נתן לנו נשמה קדושה שבעזרתה אדם יכול להגיע למדרגות גבוהות ועליו להשתמש בה כראוי... משל למה הדבר דומה: לחבר שנקלע לחובות וחברו גייס את כל הונו ונתן לנו צ'ק בנקאי לזמן קצוב שיתאושש מן המצב הקשה. בהגיע זמן הפירעון הגיע המלווה לבית הלווה, והנה פותח הלווה את מגירת השולחן ומוציא משם את שטר הכסף שקיבל. "הא לך", אמר הלווה, "לא השתמשתי בכסףך כלל ואני משיב לך אותו כמות שהיה במלואו". "היתכן?!", נעלב המלווה. "אני התאמצתי והלוויתי לך סכום גדול, משכנתי את כל רכושי משום שחסתי עליך, ואתה כלל לא השתמשת בכסףך אלא הוא היה מונח במגירה במשך כל הזמן הזה?!... איך יכולת לעשות לי את

ראש השנה תשע"ט

יותר מתאים לקחת סכין, הרי זה זכר הרבה יותר חזק מן השופר?...

אלא, באמת יותר ממה שאנו מתכוונים להזכיר את מעשה העקידה עצמו, שאברהם הסכים להקריב את בנו ויצחק היה מוכן להיות לקרבן, אנו מכוונים בעיקר להזכיר, שהקב"ה אינו רוצה בקרבנות אדם ואת קרבנו של יצחק החליף לקרבן של איל...

לפיכך, בשעה שאנו נעמדים בראש השנה להתפלל אל השם יתברך, שלא יעניש אותנו חלילה על חטאינו, אנו מרמזים על השופר של איל, שגם בנו ינהג כפי שנהג ביצחק אבינו - "כי לא יחפוץ במות המת"...

הגמרא (ראש השנה טז:) מביאה טעם נוסף לתקיעת שופר: "למה תוקעין בראש השנה, כדי לערבב השטן". ועל כך אומר רש"י שם: "שלא ישטין, וכשישמע ישראל מחבבין את המצוות מסתמין דבריו".

שאל הרה"ק בעל ה"הפלאה" זי"ע לכאורה, בשעה שהשטן רואה שהיהודים מחבבים את המצוות, וכל עבודתו והשתדלותו נמצאת בסכנה, הרי מרוב התמרמרות הוא צריך להגביר עוד יותר את הקטרוג עליהם?

אלא חז"ל אמרו: "העושה תשובה מאהבה, זדונות נעשין לו כזכויות". על כן, כשרואה השטן שהיהודים חוזרים בתשובה והם "מחבבין את המצוות", והם עושים את המצוות מתוך אהבה, מיד הוא מפסיק את הקטרוג ופוסק מלפרט את עבירותיהם, מפני שהוא מתיירא, שמא יחשבו להם כל העבירות שהוא מפרט כזכויות... (פנינים)

"תקעו בחדש שופר... כי חוק לישראל היא משפט לאלוקי יעקב"

חוק - מצוה שאין לה טעם והסבר. משפט - מצוה שטעמה גלוי. "תקעו בחדש שופר כי חוק לישראל הוא" - אנו בני ישראל אין אנו יודעים טעמה ועומק סודה של תקיעת שופר, שהיא בחינת חוק, אבל לגבי הקב"ה מצוה זו היא בחינת "משפט לאלוקי יעקב" כי לפניו ידוע טעם הדבר, והנסתרות לה' אלוקינו. (תפארת שלמה)

מסופר על סניגורן של ישראל הרה"ק רבי לוי יצחק מבארדיטשוב זי"ע, בשעת עמדו על הבימה קודם תקיעת שופר הרים את ראשו אל עבר עזרת הנשים ופנה ואמר 'נשים צדקניות, כח רב יש לדמעותיכם, על כן אנא שטפו את השופר אשר בידי בדמעותיכן, בכדי שאוכל לתקוע בו כראוי וכיאות'. (באר הפרשה)

"לשמוע קול שופר"

מה המצווה הראשונה בשנה (חוץ מקריאת שמע והמצוות השגרתיות)? תקיעת שופר. ואם דיבר ב-30 הראשונות לא יצא מסקנה: המצווה הראשונה בשנה היא לשתוק ולהקשיב...

תפילה' הגאון הנודע רבי מתת'י סאלאמאן משגיח דישיבת ליעקוואד (שהיה אז משגיח דגייטסעד) זעק בקול גדול ותשובה ותפילה... עד שדם ניתז מגרונו על המחזור שעמד לפניו ונמחקו תיבות 'רוע הגזירה'... וראה זה פלא, בשנה שלאחמ"כ לא נפקד מהם איש, ולא נפטר אפילו יהודי אחד בכל גייטסעד באותה השנה.

ושמעתי בדרך צחות לבאר את הנוסח 'השתדלו והרבו תחינה ובקשה' השתדלו והרבו - היכן ובמה יש להרבות ב'השתדלות', תחינה ובקשה - להרבות בהשתדלות לפרנסה באופן של תפילה, על כך מותר וצריך. (באר הפרשה)

אחד מחסידיו של רבי אברהם (השני) מסלונים היה בעל אמצעים. פעם אחת נקלע אחד מנכדיו למצוקה גדולה וביקש את עזרת סבו, אך הסב סירב לעזור לו וטען שהוא שומר את כספו לימי זקנתו.

קרא לו רבי אברהם ואמר לו: "אתה משמיט מידי את הנשק החזק ביותר שלי". תמה החסיד לפשר הדברים, והרבי הסביר: "הנה ממשמשים ובאים הימים הנוראים, ובהם אעבור לפני התיבה להתחנן לפני הקב"ה שירחם עלינו 'כרחם אב על בנים'. אבל איך אוכל לפצות פה כשאחד מחסידיי כובש את רחמיו מול מצוקת צאצאיו? היכן רחמי האב על בניו?!"

אמר רבי יצחק למה תוקעין בר"ה... כדי לערבב השטן (ראש השנה טז)

משל למה הדבר דומה, במשפחה פלונית יש ילד שובב במיוחד. באחד הימים הוא חוזר מהחידר אחרי שהספיק להרביץ שם לכמה ילדים, וגם שבר את השמשה והפריע לכל הכיתה במהלך השיעור וכו' וכו', כשהוא מגיע הביתה מצפה לו 'קבלת פנים'. האבא אומר שצריך לתת לו עונש, האמא מוסיפה שחייבים לתת לו עונש כזה שיפסיק אתה ולתמיד את ההתנהגות הזו, וגם לאח הגדול יש טענות כלפיו. הילד חושב לעצמו, איך יוצאים עכשיו מהתסבוכת הזאת. הוא נמלט לחדרו,

ובלי לשים לב סוגר את הדלת בדיוק על האצבע שלו... וצווחת כאב נפלטת מפיו. ההורים שומעים את הצווחה וממהרים לבוא לראות מה קרה, וגם מפיהם נמלטה צווחת כאב, אוי! ומה קורה עכשיו, כל הדין שחשבו לעשות לו, מתבלבל. מיד ממהרים לרופא מרוב דאגה לשלום הילד וחובשים לו את האצבע, ובדרך חזרה עוד קונים לו אופנים. למה. מה השתנה. הדין התבלבל! הדברים הם ממש כפשוטם. באמצע הדין פתאום אנחנו נותנים צווחה קול השופר, והדין מתבלבל. (שיחות הגרש"ד פינקוס זצ"ל)

"תקעו לפני בשופר של איל, כדי שאזכור לכם עקידת יצחק" (ראש השנה טז)

שאל הרה"ק רבי הירש מווידיסלאב זי"ע אביו של הרה"ק מפשיסחא זי"ע, לכאורה, בשביל להזכיר את העקידה, הרי היה

ראש השנה תשע"ט

ושופט את עצמו על כל מעשי השנה שעברה, שהמית והחיה, פעל גבורות ועשה מלחמות, וכן על כל מה שפעל ועשה, וזה מה שנאמר "משפט לאלוקי יעקב" כלומר: שגם לאלוקי יעקב הוא יום משפט, כביכול.

ומשום כך אנו מבקשים שהקב"ה לא יעשה את משפטו יחד עם משפטנו, כי אז יראו באופן מוחשי כל החסדים שעשה עמנו בחסדו הגדול, שהרי כל מה שעושה הקב"ה הכל לטובה ואז בודאי לא נזכה בדין!

וזו הכוונה: "אל תבוא במשפט עמנו", כלומר: אל תעשה את משפטך יחד עם משפטנו, "כי" אם תעשה כן - "לא יצדק לפניך כל חי!" (אבן יחזקאל ניו יורק תש"י)

ידוע משלו של הגה"ק ה'חפץ חיים' זי"ע, שפעם שלח הצאר ניקולאי הודעה מבית המלכות לכל עיירות מדינת רוסיה, שהמלך עתיד להופיע במקומם ביום פלוני, ועליהם להיות מוכנים ומזומנים ליום הזה. ה'קבלת פנים' הראשונה הייתה בעיר המלוכה פטרבורג וזה היה בשלימות עם כל הכבוד כראוי, לאחמ"כ היה קבלת פנים במוסקבה - גם כן באופן מכובד מאד, אלא שכבר היה במעט פחות מפטרבורג, וכך היה בכל עיר ועיר לפי ערכם ומעמדם, אולם בעיר אחת רחוקה שהיו תושביה פויערען (כפריים נבערים חסרי דעת) ומנהגם היה שכל אורח שהגיע לעירם התקבל בקבלת פנים מיוחדת - שהיו כולם סוקלים אותו באבנים. על כן כאשר קיבל מושל העיר את ההודעה מבית המלכות לא ידע את נפשו מרב בהלה, לכן מיהר לאסוף את כל בני העיר לאסיפה דחופה, והסביר להם שהמלך עומד לבקרם, והאריך בגודל הזכות שיש להם לקבל את פני המלך, ובזאת ביקש מהם מעומק הלב שאין הוא מבקש מהם לטרוח ולעשות מאומה לצורך הקבלת פנים, לא לנקות את הרחובות ולא לקשטה בפרחים נאים, רק יזהרו בדבר אחד - אנא אל תזרקו אבנים עליו ועל מרכבתו.

ואמר ה'חפץ חיים' דבכל שנה יורדת השכינה לעולם בראש השנה, ועלינו לערוך קבלת פנים כראוי וכיאות לכבוד מלכו של עולם. והנה האבות הקדושים שהיו מרכבה לשכינה היו מקבלים פניה ברב פאר והדר כדוגמת פטרבורג, אחריהם היו משה ואהרון ושאר הנביאים שהייתה 'קבלת הפנים' שלהם כמעט כהאבות, וכן לאחריהם בכל דור ודור - תנאים, אמוראים, גאונים והראשונים, בכל ר"ה היה נערך 'קבלת פנים' לכבוד השכינה הקדושה, עד דור האחרון שלנו, מה דורשים מאתנו - אל תזרקו אבנים, אך בה' אל תמרודו... כל חד וחד לפום דרגא דיליה.

**יפ"ר שנזכה לשנה טובה, שנה בריאה,
שנה שמחה, עם חותם חיים,
שהתפילות יתקבאו לרחמים ולרצון,
ושישפע רחמים וחסדים טובים
על כל ישראל, אמן.**

"ותערב לפניך עתירתנו כעולה וקרבן"

ולכאורה, הרי עולה הוא גם קרבן, ומדוע כתוב אותו בנפרד 'כעולה וקרבן'?

אלא הטעם שנקרא עולה הוא מפני שעולה לרצון לפני אדון כל, לעומת קרבנות שיש כאילו שלא עלו לרצון כגון שנזבחו שלא לשמן וכדו' אך מכיון שעלו לא ירדו.

זוהי בקשתנו מהשי"ת שאם לא זכינו שתערב לפניך תפלתנו 'כעולה' שהיא לרצון, עכ"פ שיהיה 'קרבן' ויהא כשר וכיון שעלו שוב לא ירדו. (הגרש"ה וואזנר זצוק"ל)

"היום הרת עולם... אם כבנים אם כעבדים"

מעשה שהיה כך היה, פעם אחת נתלש כפתור מבגדו של החתם סופר זצוק"ל, וביקש מבתו שתתפור את הכפתור במעיל. כאשר החזירה הבת את הבגד לאביה, כשהכפתור כשהכפתור תפור ומחובר היטב, הביט החתם סופר בבגד אנה ואנה, ותיכף התחייך ואמר לבתו, דומני כי לא את תפרת עבורי את הכפתור, כי אם המשרתת היא שעשתה את המלאכה... הודתה הבת כי אכן המשרתת היא זו שתפרה, והתנצלה על כך שמרוב עיסוקיה לא רצתה לעכב הדבר ונעזרה במשרתת. אך - שאלה הבת - מנין לך אבא, שלא אני תפרתי את הכפתור? פתח האב את הבגד בפניה, והראה לה שלצד הבגד לא הרחק ממקום הכפתור נוצר עוד קרע קטן... את אותו קרע קטנטן - הסביר החתם סופר בחכמה לבתו, לא ביקשתיך לתקן, סמכתי על תבונתך, שבודאי תביני מעצמך דבר מתוך דבר... ובגשתך לתפירת הכפתור תמצאי גם את הקרע הזה שבבגד, ואף הוא יתוקן ביחד עם הכפתור. כי אמנם, מדרך הבת כשרואה קרע בבגדו של אביה, הרי היא נחפזת מיד לתקנו כפתור ופרח!... אך משהבחנת משהבחנתי באותו הקרע שעדיין לא תוקן, הבנתי שכנראה גם תיקון הכפתור לא נעשה כי אם על ידי המשרתת, אשר היא עושה רק את מה שמצווים אותה בלבד!...

זהו אפוא ההבדל העצום שבין העבד לבן, העבד מוכרח ועומד ועושה רק מה שמצווים עליו בפה מלא, אבל לא יוסיף מאומה מעצמו יותר ממה שפקדו עליו. - לא כן הבן הנאמן ואהוב לאביו, הרי הוא מוסיף תמיד לעשות גם בדבר שלא נצטווה בו, כי ברוב אהבתו לאביו ישכיל תמיד להתבונן מה רצון אביו, גם בדבר שלא נצטווה בו. נמצאת הדרך לזכות להיות נידונים כבנים, ולרחמנות השי"ת עלינו כרחם אב על בנים. היא להיות אף אנו בעבודתנו לפניו יתברך כבחינת בן לפני אביו, לעשות כל דבר באהבה וברצון, ולא בכפייה כעבד המוכרח ועומד לצאת ידי חובתו, ותו לא מדי...!

"אל תבוא במשפט עמנו כי לא יצדק לפניך כל חי"

נראה לי לפרש - כותב הגאון רבי אברהם ווינפלד, בעל שו"ת "לב אברהם" שבראש השנה גם הקב"ה בעצמו עומד בדין, כביכול,